

SLAPTOJI DOKTRINA ANTROPOGENEZĖ

JELENA BLAVATSKAJA

Pažinkite žmonijos ir Visatos paslaptis, kurios
apjungia mokslą, religiją ir filosofiją

OBULYS

JELENA P. BLAVATSKAJA

SLAPTOJI DOKTRINA ANTROPOGENEZĖ

II TOMAS

Iš rusų kalbos vertė
ANTANAS STUNGURYS

TURINYS

Devynioliktojo amžiaus sfinksas	13
Ižanginės pastabos	35

I dalis

ANTROPOGENEZĖ

ANTROPOGENEZĖ STANCOS IŠ DZYAN KNYGOS	47
KOMENTARAI DVYLIKAI STANCŲ, JŲ TERMINAI IR NUOSEKLI NUMERACIJA STANCOS BEI POSMUOSE	52
I STANCA. SĄMONINGOS GYVYBĖS PRADŽIA.	52
I STANCA – tęsinys	56
I STANCA – tęsinys	71
I STANCA – tęsinys	73
II STANCA. GAMTA, NETEKUSI PARAMOS, NEGALI TOBULĖTI.	77
II STANCA – tęsinys	79
II STANCA – tęsinys	81
II STANCA – tęsinys	86
II STANCA – tęsinys	87
II STANCA – tęsinys	88
III STANCA. BANDYMAS SUKURTI ŽMOGŲ	97
III STANCA – tęsinys	97
III STANCA – tęsinys	99

IV STANCA. PIRMŲJŲ RASIŲ SUTVĖRIMAS	106
IV STANCA – tęsinys	111
IV STANCA – tęsinys	120
IV STANCA – tęsinys	123
V STANCA. ANTROS RASĖS EVOLIUCIJA.	127
V STANCA – tęsinys	134
V STANCA – tęsinys	138
V STANCA – tęsinys	138
VI STANCA. „PROTU PAGIMDYTŲJŲ“ EVOLIUCIJA	148
VI STANCA – tęsinys	154
VII STANCA. NUO PUSIAU DIEVIŠKŲ RASIŲ IKI ŽMOGIŠKŲ RASIŲ.	174
VII STANCA – tęsinys	182
VII STANCA – tęsinys	183
VII STANCA – tęsinys	184
VIII STANCA. GYVŪNŲ ŽINDUOLIŲ EVOLIUCIJA; PIRMASIS NUOPUOLIS	190
VIII STANCA – tęsinys	193
VIII STANCA – tęsinys	193
VIII STANCA – tęsinys	193
IX STANCA. GALUTINĖ ŽMOGAUS EVOLIUCIJA	199
IX STANCA – tęsinys	205
IX STANCA – tęsinys	208
X STANCA. KETVIRTOSIOS RASĖS ISTORIJA	230
X STANCA – tęsinys	269
XI STANCA. KETVIRTOSIOS IR PENKTOSIOS RASIŲ CIVILIZACIJA IR SUNAIKINIMAS.	307
XI STANCA – tęsinys	320
XI STANCA – tęsinys	336
XII STANCA. PENKTOJI RASĖ IR JOS DIEVIŠKIEJI MOKYTOJAI.	337
IŠVADOS.	412

II dalis

PASAULIO RELIGIJŲ ARCHAJINIS SIMBOLIZMAS

I SKYRIUS. EZOTERINĖS DOGMOS, PATVIRTINTOS VISUOSE RAŠTUOSE	423
II SKYRIUS. ADAM ADAMI	425
III SKYRIUS. „ŠVENTŲ ŠVENČIAUSIAS“ IR JO PAŽEMINIMAS	431
IV SKYRIUS. MITAS APIE „PUOLUSIUS ANGELUS“ ĮVAIRIAIS ASPEKTAIS	446
V SKYRIUS. AR PLEROMA – ŠĖTONO GUOLIS?	474
VI SKYRIUS. PROMETĖJAS – TITANAS	485
VII SKYRIUS. <i>ENOĖCHION-HENOKH</i>	494
VIII SKYRIUS. SLAPTŲ VARDŲ IAO IR JEHOVA SIMBOLIKA BEI JŲ SAŠAJA SU KRYŽIUMI IR RATU	501
IX SKYRIUS. UPANIŠADOS GNOSTINĖJE LITERATŪROJE	525
X SKYRIUS. PITAGORO KRYŽIUS IR DEKADA	534
XI SKYRIUS. HEBDOMADO PASLAPTIS	549

III dalis

ADDENDA

MOKSLO SUGRETINIMAS SU SLAPTĄJA DOKTRINA

I SKYRIUS. ARCHAJINĖ AR ŠIUOLAIKINĖ ANTROPOLOGIJA	599
II SKYRIUS. PROTĖVIAI, MOKSLO PASIŪLYTI ŽMONIJAI	609
III SKYRIUS. SUAKMENĖJĘ ŽMOGAUS IR ANTROPOIDINĖS BEŽDŽIONĖS PALAIKAI	626
IV SKYRIUS. GEOLOGINIŲ PERIODŲ TRUKMĖ, RASIŲ CIKLAI IR ŽMOGAUS SENOVĖ	640
V SKYRIUS. ORGANINĖ EVOLIUCIJA IR KŪRYBINIAI CENTRAI	677
VI SKYRIUS. MILŽINAI, CIVILIZACIJOS IR PASKENDĘ ŽEMYNAI, KURIŲ PĖDSAKŲ APTINKAMA ISTORIJOJE	686
VII SKYRIUS. MOKSLINIAI IR GEOLOGINIAI ĮRODYMAI APIE KELIŲ NUSKANDINTŲ ŽEMYNŲ EGZISTAVIMĄ	718

*Šį darbą skiriu
visų šalių ir visų rasių
tikriesiems teosofams,
kuriems jo reikėjo
ir kuriems jis buvo parašytas*

Žinojimas yra aukščiau už viską. Kiekvienas, pateikęs dalelę žinojimo, jau yra žmonijos geradarys. Kiekvienas, surinkęs žinojimo kibirkštis, bus Šviesos skleidėjas.

Išmoksime saugoti kiekvieną mokslinio pažinimo žingsnį. Ignoruoti mokslą – tai grimzti į tamsą. Kiekvienas turi teisę susipažinti su Mokymu.

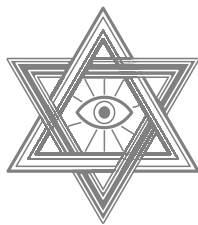
Perskaitykite šį darbą, prisodrintą Tiesos siekimo. Nemokšos sėja neigiamą nuomonę, nesivargindami skaityti. Patį įtikinamiausią darbą vadina neigiamu. Aukštųjų Principų pripažinimą laiko pačia siaubingiausia šventvagyste. Iš tikrųjų, prietarai yra prastas patarėjas!

Tačiau negalima ignoruoti visų surinktų žinių. Nepamirškime padėkoti tiems, kurie savo gyvenimu įtvirtino Žinojimą.

1888 m., Londonas

Mano mokslas nėra mano, bet to kuris yra mane siuntęs.

Evangelija pagal Joną 7,16.

DEVYNIOLIKTOJO AMŽIAUS SFINKSAS

Jelena (Gan) Blavatskaja – Rusijos didikė, JAV piliētė, Teosofinės draugijos įkūrėja, rašytoja, publicistė, keliautoja.*

Jos gyvenimas apipintas legendomis, o rašytinis palikimas iki šiol jaudina žmonių protus ir sielas.

Jelena Gan buvo pirmagimis kūdikis pulkininko Piotro Aleksejevičiaus Gano (1798–1875) šeimoje. Ji gimė Jekaterinoslave (Rusija, dabar Dnepropetrovskas, Ukraina) 1831 m. rugpjūčio 12-osios naktį, būdama vos aštuonerių mėnesių.

Septyniolikmetė Jelenos motina Jelena Andrejevna Fadejeva-Gan (1814–1842) buvo Saratovo gubernatoriaus A. M. Fadejevo duktė ir kunigaikščio P. V. Dolgorukovo anūkė. Dėl P. Gano tarnybos šeima dažnai turėjo keisti gyvenamąją vietą. 1842 m. liepos 6 d., pragyvenusi vos dvidešimt aštuonerius metus, nuo plaučių tuberkuliozės mirė Jelenos motina. Nepaisant jauno amžiaus, moteris jau buvo plačiai žinoma rašytoja, pirmoji rusų novelistė, nuolatinė žurnalų „Skaitinių bibliotekos“ (*Библиотеки для чтения*) ir „Tėviškės užrašai“ (*Отечественные записки*) autorė, rašiusi slapyvardžiu Zinaida R-va (Reznikova). Visas pajamas, gautas už savo kūrinius, ji skyrė dukterų švietimui ir auklėjimui – Jelena dar turėjo jaunesniąją seserį Verą**. Mirus motinai, mergaičių auklėjimu užsiėmė seneliai iš motinos pusės – senelis Andrejus Michailovičius Fadejevas, Saratovo gubernatorius, vėliau slaptasis patarėjas (*тайный советник*) ir senelė kunigaikštienė Jelena Pavlovna Dolgorukova. Pas senelius prasidėjo visiškai kitoks gyvenimas – Fadejevų namuose susirinkdavo visa Saratovo inteligentija.

Būdama septyniolikos, Jelena Gan savo iniciatyva susižada su keturiasdešimtmečiu valstybės tarnautoju Nikiforu Vasiljevičiumi Blavatskiu. 1849 m. liepos 7 d. įvyksta vestuvės, tačiau jaunajai panelei santuokinis gyvenimas nerūpėjo, iš santuokos ji

* Jelena Petrovna Blavatskaja (1831 m. rugpjūčio 12 d.–1891 m. gegužės 8 d.) pasirašydavo HPB, draugai ją vadino pirmųjų raidžių trumpiniu, šiame tekste Jelena Blavatskaja taip pat bus įvardijama HPB. Knygas pasirašinėdavo slapyvardžiu Radda-Bai. Pagrindinė HPB veikla vyko JAV, Anglijoje, Prancūzijoje ir Indijoje, kur ji atidarė Teosofinės draugijos skyrius ir sulaukė dešimčių tūkstančių sekėjų. Savo pagrindinius kūrinius ji parašė anglų kalba.

** Vera Petrovna Želihovskaja (1835–1896) – rusų rašytoja, teosofijos propaguotoja.

„pasiėmė“ tik pavardę. Praėjus vos trims mėnesiams po vestuvių, Jeleną – dabar jau Blavatskają – palieka vyrą ir leidžiasi į kelionę aplink pasaulį.

Jelenos netenkino supantis gyvenimas, jai norėjosi kažko daugiau. Keliaudama po Turkiją, Graikiją, Egiptą – piramidžių, senovės kultūrų ir slaptų žinių kraštus, ji ieškojo žmonių, apie kuriuos skaitė nuo vaikystės knygose, bet niekur jų nesurado.

Apimta nevilties ir žvelgdama į tamsius Temzės vandenius, jauna moteris nusprendžia baigti gyvenimą savižudybe, bet tam įvykti nebuvo lemta. Ji pamato žmogų, kurį nuo vaikystės regėjo savo vizijose ir sapnuose. Tai nutiko per dvidešimtąjį jos gimtadienį – 1851 m. rugpjūčio 12 d. Londone, Haid parke. Nuo tos akimirkos Jelenos gyvenimas įgavo prasmę. Ji vėl keliauja po pasaulį, tik šį kartą jau tiksliai žinodama, kur ir kodėl.

1852 m. apsilanko Naujajame Orleane, keliauja po Meksiką, Centrinę ir Pietų Ameriką, Vakarų Indiją; per Gerosios Vilties kyšulį ir Ceiloną (nuo 1972 m. Šri Lanka) patenka į Indiją. 1854 m. nesėkmingai bando pakliūti į Tibetą. Per Javą ir Singapūrą grįžta į Angliją. Keliauja po Šiaurės Ameriką, aplanko Pietų Ameriką. 1855-ųjų pabaigoje per Japoniją ir Singapūrą vėl vyksta į Indiją. 1856-ais keliauja po Indiją, Kašmyrą, Ladaką, Tibetą ir Birmą (nuo 1989 m. Mianmaras). 1866-aisiais ji keliauja po Balkanus, Egiptą, Siriją, Libaną, Persiją. 1867 m. lapkričio 3 d. Italijoje netoli Mentanos kovos lauke sužeidžiama. 1868 m. per Kostantinopolį (nuo 1923 m. Stambulas) jau su Mokytoju keliauja į Indiją ir Tibetą. 1870-ųjų pabaigoje per Sueco kanalą grįžta į Europą. 1871-aisiais vyksta į Kiprą, Graikiją, Egiptą. Liepos 4 d. laivas, kuriuo ji plaukia, sudūžta netoli Spice salos Egėjo jūroje. Jelenai pavyksta išsigelbėti, ji apsigyvena Aleksandrijoje, vėliau Kaire. 1872-aisiais keliauja po Siriją, Palestiną, Libaną, galbūt Palmyrą (arba Tadmorą, buvęs miestas Sirijoje), aplanko Konstantinopolį.

Kelionių metu J. Blavatskaja nevedė dienoraščių, o šalia nebuvo artimo žmogaus, kuris būtų galėjęs užrašyti kelionės maršrutus ir įspūdžius. Savo kelionių prisiminimus ji aprašė daug vėliau.

„Devyniolikto amžiaus sfinksas“ – taip vadino Jeleną Blavatskają; garsioji fotografija, kurioje ji dešine ranka parėmusi smakrą, o žvilgsnis veria kiaurai, taip pat pavadinta „Sfinksu“.*

SPIRITUALIZMAS IR PULKININKAS HENRIS OLKOTAS

*...Į Jungtines valstijas HPB atvyksta 1873 m. liepos 7 d.; 1874 m. spalį susitinka su pulkininku H. Olkotu** brolių Edžių namuose Čitendeno mieste, Vermonto valstijoje.*

* Sfinksas – fantastinė būtybė, jungianti gyvūnų ir žmogaus bruožus, gyvūnas su liūto kūnu, žmogaus arba sakalo (avino) galva. Šios neįprastos būtybės tėvynė yra senovės Egiptas. Sfinksas buvo siejamas su galia, išmintimi, paslaptimi, tiesa ir vienybe. Kaip saulės simbolis, sfinksas dažnai įkūnija dievus Ra ir Horą, dviejų horizontų valdovą, kuris simbolizavo saulėtekį ir saulėlydį, atgimimą ir prisikėlimą.

** Henris Stilas Olkotas (Henry Steel Olcott, 1832–1907) – vienas iš Teosofų draugijos įkūrėjų ir pirmasis prezidentas, Amerikos pilietinio karo dalyvis, pulkininkas, teisininkas, žurnalistas ir rašytojas. Jo, kaip Teosofinės draugijos vadovo, veikla padėjo atgaivinti budizmą; iki šiol gerbiamas Šri Lankos budistų. Nuo 1894 m. gyveno Indijoje, Adjare, Teosofinės draugijos name, kur ir mirė 1907 m.

XIX a. viduryje ortodoksinės religijos apie nemirtingumą ir gyvenimą po mirties kalbėjo labai banaliai ir primityviai; tuo tarpu spiritualistai, besinaudojantys mediumų paslaugomis, tikėjo turintys daugiau įrodymų apie pomirtinį gyvenimą.

Spiritualizmo pradžia laikomi 1848-ieji, nuo vadinamųjų „Ročesterio bildesių“. Taip buvo pavadinti fiziniai ir psichiniai reiškiniai, vykę seserų Foks namuose Niujorko valstijoje, netoli Ročesterio Haidevilyje (Hydeville).

Spiritualizmas klestėjo Amerikoje, Europoje ir Rusijoje. Europoje spiritualizmą išpopuliarino garsus tuometinis mediumas Danielis Humas (Daniel Dunglas Home, 1833–1886).

Žymus škotų rašytojas, žinomas kaip detektyvo „Šerlokas Holmsas“ autorius, Artūras Konan Doilis (Sir Arthur Ignatius Conan Doyle, 1859–1930) rašė: „Imperatorius Napoleonas III, imperatorė Eugenija, caras Aleksandras, Vokietijos imperatorius Vilhelmas I ir Bavarijos bei Viurtembergo karaliai – visi tikėjo (spiritualizmo) atgamtinėmis galiomis“.

Spiritualistiniai seansai vyko ir Baltuosiuose rūmuose. Šešiolikto JAV prezidento Abraomo Linkolno (Abraham Lincoln, 1809–1865) žmona buvo aistringa spiritualistė; jai tarpininkaujant prezidentas bendravo su mergaite mediumu Neti Kolbern (Nettie Colburn). Manoma, kad kritiniais šaliai momentais – JAV pilietinio karo metu – prezidentas konsultavosi su Neti. Būtent jos patarimai ir „padėjo“ išsaugoti šalį bei panaikinti vergovę. Kai Linkolno paklausė, ką jis mano apie gautų spiritistinių pranešimų šaltinį, anot liudytojo, jis atsakė: „Aš nesu pasirengęs vertinti protingos jėgos, kuri valdo šios mergaitės organizmą(...) ji negalėjo žinoti to, ką man sako.“

1875 m. pavasarį HPB užrašo: „Įsakyta pradėti sakyti tiesą visuomenei apie fenomenus ir mediumus. Dabar tai prasidės mano kančios! Visi spiritualistai kartu su krikščionimis ir skeptikais nusistatys prieš mane! Tebus tai įvykdyta, Tavo valia, M!“

Tuomet spiritualistai nieko nežinojo ir nebuvo nieko girdėję apie okultizmą*; pakanka pavartyti spiritistiniams reiškiniams ir religijai skirtus žurnalus, kad pamatytume, kaip HPB straipsniai savo filosofine galia skiriasi nuo banalių spiritistų išsigalvojimų. Dvidešimt septyneri spiritualistinių seansų metai (1848–1875) neatnešė jokios pažangos, viskas apsiribojo daugybe primityvių psichinių pranešimų, neturinčių jokios vertės, išskyrus būdą, kuriuo jie buvo gauti.

Straipsnyje, atspausdintame „Teosofiniame žodyne“, HPB rašė: „Filosofijoje spiritualizmas – tai pasaulėžiūra, priešinga materializmui ir materialistiniam egzistavimo įsivaizdavimui. Kalbant apie įsitikinimus, kad, tarpininkaujant mediumui, galimas nuolatinis bendravimas tarp gyvųjų ir mirusiųjų, yra ne kas kita, kaip žmogiškosios ir dieviškosios sielos nuvertinimas, pažeminimas ir degradacija. Tie, kurie tiki tokiu bendravimu, tiesiog šmeižia ir nuolat piktžodžiauja prieš mirusiuosius. Senovėje tai

* Okultizmas – gyvybės matymas kiekviename atome ir molekulėje, ar tai būtų mineralas ar žmogaus kūnas; ore, ugnyje ar vandenyje. Okultizmas teigia, kad visas mūsų kūnas yra sukurtas iš tokių Gyvybių; mažiausia bakterija, matoma tik per mikroskopą, palyginti su jomis yra didelė kaip dramblys, lyginant su mažiausia infuzorija. („Slaptoji Doktrina“)

buvo vadinama teisingai – „nekromantija“. Tačiau šiuolaikiniai spiritualistai labai įsižeidžia, išgirdę šią paprastą tiesą. (...) Tikrasis spiritualizmas yra Teosofija, doktrina*, kuri moko, kad viskas, kas egzistuoja, yra gyva, arba kitais žodžiais kalbant, užpildyta Visuotine Siela-Dvasia; ir kad nė vienas mūsų Visatos atomas negali būti užribyje šio visa apimančio Principo.“

1886 m. balandžio 3 d. F. Hartmanui** skirtame laiške HPB rašo: „Aš buvau išsiųsta į Ameriką konkrečiam tikslui ir pasiūsta pas Edį. Ten sutikau Olkotą, kuris buvo susidomėjęs dvasiomis. (...) Man buvo liepta įnešti į jo sąmonę supratimą, kad spiritistiniai reiškiniai be okultinės filosofijos yra pavojingi ir klaidinantys. Įrodžiau jam, kad viską, ką daro mediumai per (vadinamąsias) dvasias, kiti gali daryti savo noru, visiškai apsieidami be dvasių; kad varpelių skambėjimą ir minčių skaitymą, bilesius ir kitus fizinius reiškinius gali atlikti bet kuris asmuo, kuris savo fiziniame kūne geba veikti per astralinio kūno organus. Aš pati turėjau šiuos gebėjimus nuo ketverių metų, ir visa šeima apie tai žinojo. Galėjau stumdyti baldus ir laikyti ore daiktus savo astralinėmis rankomis, kurios tuo pat metu likdavo nematomos.“

Henriui Olkotui buvo keturiasdešimt dveji, kai jis susipažino su HPB. H. Olkotas gimė Naujojo Džersio valstijos Oranžo miestelyje, augo puritoniškoje šeimoje. Olkoto susidomėjimas spiritualizmu pasireiškė gan anksti – trys jo dėdės buvo aistringi spiritualistai.

Būdamas dvidešimties, Olkotas susilaukė pasaulinės šlovės. Kolumbijos universitete jis studijavo agronomiją. Pirmoji jo parašyta knyga apie cukranendrių agronomiją „Sorghum and Imphee“ (1857) atnešė tarptautinę šlovę. Atėnų universitetas (Graikija) pasiūlė jam agronomijos profesoriaus pareigas, o JAV vyriausybė – vadovauti žemės ūkiui, tačiau jis atsisakė. Norėdamas išlikti savarankiškas, H. Olkotas įsidarbino laikraščio „New-York Tribune“*** žemės ūkio redaktoriaus padėjėju.

Prasidėjus pilietiniam karui (1861–1865), Olkotas savanoriu įstojo į šiauriečių armiją ir dalyvavo keliose kampanijose, vadovaujamose generolo Bernsaido (Ambrose Burnside), vėliau buvo paskirtas Gynybos departamento korupcijos ir kyšininkavimo skyriaus specialiuoju tyrėju. Čia jam buvo suteiktas pulkininko laipsnis. Olkotas ypač talentingai gebėjo atskleisti sukčiavimą. Po Linkolno nužudymo jis buvo įtrauktas į trijų asmenų komisiją ištirti šio nusikaltimo aplinkybes. Karui pasibaigus, Olkotas trejus metus studijavo teisę ir 1868 m. tapo Niujorko advokatų asociacijos nariu. Jam pavyko supaprastinti draudimo praktiką ir tapti puikiu muitų, mokesčių bei draudimo specialistu.

Knygoje „Seno dienoraščio puslapiai“ (*Sheets of an old Diary*) Olkotas aprašo, kaip jis atsirado Edžių ūkyje, kur susitiko su HPB: „1874 m. liepą aš sėdėjau savo advokatų kontoroje ir dirbau prie sudėtingos bylos. (...) netikėtai pagalvojau, kad jau daugelį

* Doktrina – (lot. *doctrina*) – mokymas, instrukcija.

** Francas Hartmanas (Franz Hartmann, 1838–1912) – gydytojas, rašytojas, astrologas, vokiečių ir amerikiečių teosofas.

*** „New-York Tribune“ – Amerikos dienraštis, leidžiamas nuo 1841 m.

metų visai nesidomiu spiritualizmu. Nežinau, kokia keista asociacija nukreipė mano mintis nuo vandens skaitiklių į šiuolaikinį spiritualistų judėjimą, bet, kad ir kaip būtų, aš išėjau iš kontoros ir artimiausiame spaudos kioske nusipirkau „Banners of Light“.* (...) Iškart supratau, kad jei lankytojai išties pamatė ir netgi galėjo bendrauti su mirusiais artimaisiais, kurie atkūrė savo kūnus ir drabužius, tai šiuolaikiniam fizikos mokslui yra nepaprastai svarbus faktas. Nusprendžiau ten nuvykti ir pažiūrėti. Taip ir padariau. (...) nuvykęs įsitikinau, kad viskas, kas parašyta, yra tiesa.“ HPB supažindino Olkotą su ezoterine filosofija ir metafizika. Beje, jis buvo ne vienintelis, kuris klausėsi jos pamokų. Nemaža dalis filosofijos, kurią ji vėliau išdėstė Indijoje, dar iki „Atskleistosios Izidės“ (*Isis Unveiled*, 1877) parašymo buvo dėstoma Amerikoje „mano kolegai pulkininkui H. Olkotui ir dviem europiečiams“. Vienas iš jų buvo Viljamas Džadžas.**

Knygoje „Seno dienoraščio puslapiai“ Olkotas rašė: „palaipsniui iš HPB sužinojau apie Rytų adeptus ir jų įvaldytas galias; pademonstruodama daugybę reiškinių, ji mane įtikino savo gebėjimais valdyti gamtos jėgas“.

1876 m. kovo mėn. HPB rašė profesorius Korsono (Hiram Corson, 1828–1911) žmonai Karolinai: „Lėtai, labai lėtai, tiesa aiškėja; bet neįmanoma nuslėpti šviesos. (...) Medis pažįstamas pagal jo vaisius. Iš tiesų, aš būsiu labai laiminga, jei savo gero vardo kaina išgelbėsiu milijonus tų, kuriuos dabar užvaldžiusi iliuzija, kad visos su jais bendraujančios dvasios yra tyros kaip angelai (...) blogiausio mano priešai yra tie, kurie nesustoja nei prieš jokią niekšybę – tai spiritualistai ir mediumai.“

TEOSOFINIO JUDĖJIMO PRADŽIA

HPB užrašuose yra išlikęs įrašas, datuotas 1875 m. liepos mėnesiu: „Iš Indijos gautas nurodymas įkurti filosofinę-religinę draugiją ir surasti jai pavadinimą (...) išrinkti Olkotą.“

Šis įrašas buvo padarytas 1875 metų rugsėjį, prieš pat Teosofinės draugijos įkūrimo pavišimą. Tai buvo ganėtinai trumpas laikotarpis, kai mokymas nebuvo skleidžiamas dėl kaskart kylančių pajuokų ir apkalbų, vos tik apie tai sužinodavo žurnalistais ar bloga linkintys: „Kai manęs nebebus, žmonės tikriausiai įvertins MANO nesavanaudiškus ketinimus. Aš daviau žodį, kol esu gyva, padėti tiems, kurie eina Tiesos keliu, ir tesėsiu savo žodį. Tegu mane koneveikia ir niekina. Tegu vieni vadina mediumu ir spiritiste, o kiti – apgavike. Ateis diena, ir ateities kartos supras mane daugiau. O vargšas, kvailas, lengvatikis, sugadintas pasaulis! HPB.“

Oficialia Teosofinės draugijos įkūrimo data laikoma 1875 m. lapkričio 17 d., praėjus septyniasdešimčiai dienų nuo tada, kai kilo idėja sukurti draugiją. Žodžiai, kuriais

* „Banners of Light“ – Amerikos spiritualistų žurnalas, kas savaitę buvo leidžiamas laikraščio formatu (1857–1907), ilgiausiai leistas ir įtakingiausias tokios krypties žurnalas.

** Viljamas Džadžas (William Quan Judge, 1851–1896) – juristas, rašytojas, teosofas, vienas iš trijų Teosofinės draugijos įkūrėjų.

draugijos prezidentas H. Olkotas pradėjo savo kalbą buvo pranašiški: „Ateityje, kai nešališkas istorikas rašys veikalą, skirtą mūsų (XIX) amžiaus religinės minties vystymuisi, jis negalės apeiti Teosofinės draugijos sukūrimo, kurios pirmame oficialiame susirinkime mes šiandien dalyvaujame“.

Pranešimas apie pirmąjį naujos draugijos susirinkimą pasirodė viename Niujorko laikraštyje. Ema Harding-Britten (Emma Hardinge Britten) cituoja tai knygoje „XIX a. stebuklai“ (*Nineteenth Century Miracles*): „Niujorke ką tik įvyko svarbus įvykis, skelbiantis ypatingo naujo judėjimo pradžią. (...) Tarp susirinkusiųjų buvo žymūs mokslininkai ir visuomenės veikėjai. Vyriausi dviejų religinių laikraščių redaktoriai; dviejų literatūros žurnalų redaktoriai; teisės mokslų daktaras iš Oksfordo; garbingas žydų mokslininkas ir garsus keliautojas; vieno iš Niujorko rytinio dienraščio redakcinių straipsnių autorius: Niujorko spiritualistų draugijos prezidentas; pulkininkas Olkotas ir pati ponija Blavatskaja“.

Kituose draugijos susitikimuose buvo parengti įstatai ir išrinkti valdybos nariai: prezidentas – Henris Stylas Olkotas, viceprezidentai – Setas Penkstonas (S. Pancoast) ir Džordžas Feltas (George H. Felt), juridinis konsultantas Viljamas Džadžas, bibliotekininkas Soderanas. HPB sutiko tapti korespondencijos sekretore.

Nelengva buvo išrinkti draugijai pavadinimą. Vartydamas žodyną, Soderanas aptiko žodį „teosofija“, ir jis buvo vienbalsiai priimtas. Šis žodis turi ilgą istoriją, jo atsiradimo pradžia siejama su neoplatonistais*, vėliau jį vartojo krikščionių mistikai**. Jį sudaro du graikų kalbos žodžiai: *theos* – „dievas“ ir *sophia* – „išmintis“, tai reiškia išmintį, panašią į dieviškąją, arba, kaip apibrėžė HPB, „Dieviška Išmintis“, tokia, kokią turi dievai.

Iš lėto buvo suformuluotos draugijos idėjos, kurios šiandien atrodo visiškai natūraliai, bet tada, prieš pusantro šimto metų, vadinamoje Viktorijos epochoje***, tai buvo kažkas negirdėta! Pagrindinės idėjos buvo trys:

1. Visuotinio žmonijos branduolio sukūrimas, neišskiriant rasės, įsitikinimų, lyties, kastos ar odos spalvos.
2. Senovės ir šiuolaikinių religijų, filosofijų ir mokslo tyrimo būtinybė.

* Neoplatonizmas – religinės ir mistinės filosofijos mokykla, kurią III amžiuje įkūrė Plotinas. Neoplatonizmas buvo paplitęs Romos imperijoje, ypač jos rytinėje dalyje. Ši filosofijos srovė rėmėsi Platono ir jo pasekėjų mokymais.

** Krikščioniškoji mistika yra vidinė krikščionybės kryptis, orientuota į gilią maldos (apmąstymo), susijusios su Jėzumi Kristumi ir Šventąja Dvasia, praktiką. Šis požiūris ir gyvenimo būdas skiriasi nuo kitų krikščioniškos praktikos formų tuo, kad siekia vienybės su Dievu.

*** Viktorijos epocha – tai karalienės Viktorijos karaliavimo Anglijos soste laikotarpis (1837–1901). Kaip ir bet kuri kita, Viktorijos epocha pasižymi išskirtiniais bruožais. Kai žmonės kalba apie Viktorijos epochą, jaučiamas liūdesys dėl praėjusių laikų, nes tai buvo aukštų moralės standartų laikas, kuris vargu ar kada nors sugrįš. Tuo laikotarpiu klestėjo vidurinioji klasė, buvo vertinamos tokios savybės kaip punktualumas, blaivumas, uolumas, darbštumas, taupumas. Visuomenėje viskam galioja „padorumo“ taisyklės. Viktorijos epocha pasižymėjo ne tik mokslo ir meno klestėjimu, bet ir ypatingu drabužių bei architektūros stiliumi. Vyriški ir moteriški kostiumai ir suknelės buvo griežti ir rafinuoti. Viktorijos epocha – tai pramoninio proveržio pradžia, kai pradėdama plėtoti masinę gamybą, atsiranda pirmosios foto studijos, pirmieji atvirukai ir suvenyrai – porcelianiniai šuniukai; sparčiai vystosi poligrafija. Viktorijos laikais spartėja švietimo raida; populiarių periodinių leidinių skaičius išaugo 60 kartų; tuo metu rašytojai buvo šalyje labiausiai gerbiami žmonės. (<https://srcaltufevu.ru/lt/chto-takoe-viktoriaanskaya-epoha-opredelenieviktoriaanskaya.html>)

3. Neišaiškintų gamtos ir psichinių jėgų, užslėptų žmoguje, dėsnių tyrimas.

Šiandien teosofinės draugijos ir asociacijos egzistuoja daugiau nei šešiasdešimtyje pasaulio valstybių, jos ir dabar laikosi šių idėjų.

Pirmojo punkto priėmimas buvo vienintelė sąlyga, norint įstoti į Teosofinę draugiją. Tikėti karma, persikūnijimu, Mokytojų egzistavimu ar kuo kitu reikalaujama nebuvo. Draugija neturėjo savo tikėjimo simbolio ir tai patvirtino Amerikos Teisingumo Teismas, 1880 m. įregistruodamas Teosofinę draugiją Sent Luise. Teisėjas A. Aleksanderis (A. Alexander) parašė: „Pareiškėjas neatstovauja religinei bendruomenei (...) susipažinimas su religijomis nėra religinė veikla įstatymo nustatyta prasme. (...) Draugijos įstatų 2 dalyje žodis „religija“ vartojamas daugiskaita. Religinių mokymų aiškinimas yra švietėjiška, o ne religinė veikla. „Skatinti religijų studijas“, tam tikra prasme, yra bendradarbiavimas žmonijos istorijos tyrimų srityje. (...) draugija neturi religinio simbolio ar ypatingo kulto.“

Kas yra teosofija? Šis klausimas iškildavo nuolat. HPB šiai temai skyrė ne vieną straipsnį, čia ištraukos iš pirmojo*: „Mūsų klausia, ar teosofija yra nauja religija? Jokiu būdu; tai nėra „religija“, kaip nėra nauja ir jos filosofija, nes, kaip jau buvo sakyta, šis mokymas yra toks pat senas, kaip ir mąstantis žmogus. Jo nuostatos dabar buvo paskelbtos pirmą kartą, tačiau jau ne kartą anksčiau jos atsargiai buvo skelbiamos. (...) yra vienas ryškus skirtumas tarp krikščionių bažnyčių ir mūsų draugijos. Krikščioniu laikomas bet kuris pakrikštytas vaikas ar suaugusysis; mes gi visada išskirtinai aiškiai atskiriame teosofą nuo Teosofinės draugijos nario. Teosofas mums yra tas, kuris teosofiją savo gyvenime paverčia gyva jėga. (...) teosofas yra tas, kuris yra teosofas savo poelgiais.“

Kasmetiniam Amerikos teosofų kongresui 1888 m. HPB rašė: „Daugelis žmonių, niekada negirdėjusių apie draugiją, iš tikrųjų yra teosofai to net nežinodami; juk teosofijos esmė yra visiškos darnos tarp dieviškumo ir žmoniškumo pasiekimas žmoguje, jo dieviškų savybių ir siekių stiprinimas ir jų vyravimas prieš žemiškas, gyvuliškas aistras. Gerumas, visiškas blogų minčių ar išdidumo nebuvimas, gailestingumas, geranoriškumas visiems tvariniams ir pilnutinis teisingumas kitų, taip pat ir savęs, atžvilgiu – tai yra teosofas. Tas, kuris moko teosofijos, skelbia gailestingumo evangeliją; bet yra ir priešingai: tas, kuris skelbia gailestingumo evangeliją, moko teosofijos.“

Apie teosofiją rašė daugelis draugijos narių. Viljamas Džadžas ją apibūdino taip: „... yra hierarchija, sistema, turinti daug lygių, kuriuos riboja tik mūsų suvokimas. Tai koanas; dzenbudizme koanas yra formulė, nurodanti vienintelę tiesą. Koano negalima išsiaiškinti logiškai, jis suvokiamas tik pažadinant gilesnį sąmonės lygį nei diskursyvusis (pagrįstas samprotavimu) intelektas.“

* Straipsnis „Kas yra teosofija“ buvo paskelbtas pirmajame mėnesinio žurnalo „The Theosophist“ numerioje 1879 m. spalio mėnesį. „The Theosophist“ – tarptautinis teosofinis žurnalas, leidžiamas anglų kalba Indijoje, Tailandu valstijoje, Adjaro teosofų draugijos. Buvo pradėtas leisti 1879 m. Bombėje (nuo 1955 metų Mumbajus), asmeniškai vadovaujant HPB.

Iš HPB laiško, rašyto 1888 m.: „Teosofai džiaugsmingai sutinka bet koki intelektualinį ar grynai praktinį judėjimą, jei jo tikslas yra pagerinti žmonijos būklę. Mes esame draugai visų, kurie kovoja prieš girtuokliavimą, žiaurų elgesį su gyvūnais, prieš ne-teisingą elgesį su moterimis, korupciją visuomenėje ar vyriausybėje, nors mes ir ne-sikišame į politiką. Mes draugai tų, kurie praktikuoja gailestingumą, kurie stengiasi nors truputį palengvinti vargšų kančias. Tačiau kaip teosofai, mes negalime atsiduoti kuriai tik vienai iš šių didžiųjų veiklų. Kiekvienas iš mūsų asmeniškai turi teisę tai daryti, bet kaip teosofai, mes turime platesnį, svarbesnį ir daug sudėtingesnį darbą. (...) Teo-sofų tikslas yra atverti žmonių širdis ir protus gailestingumui, teisingumui ir didžiad-vasiškumui – savybėms, kurios išskiria žmonių giminę ir yra natūralios tiems, kurie išsiugdė šias žmoniškąsias savybes. Teosofija moko gyvūnišką žmogų tapti žmonišku žmogumi; ir kai žmonės išmoks mąstyti ir jausti taip, kaip dera tikriems žmonėms, jie ir elgsis žmoniškai – gailestingumas, teisingumas ir kilnumas taps natūraliu visuotiniu poreikiu.“

Praėjus penkiolikai metų po draugijos įkūrimo pagrindinio Amerikos žurnalo „The North American Review“ leidėjas kreipėsi į tuomet Londone gyvenusią HPB prašy-damas parašyti apie naujausius teosofijos pasiekimus. Straipsnis pasirodė 1890 m. rug-pjūtį ir jame buvo aptartas teosofinis judėjimas ir jo idėjų indėlis į įvairias žmogaus veiklos sritis: „Teosofinis judėjimas buvo epochos poreikis. Jis vystėsi natūraliai, pa-sikliaudamas tik savo vidiniu potencialu, o ne kokia nors išorine įtaka. Nuo pat pradžių jis neturėjo nei pinigų, nei aukų, nei visuomeninės ar valstybinės paramos. Judėjimas buvo nukreiptas į žmogiškus instinktus bei siekius ir skleidė tobulo idealo idėją, kuri (idėja) neišvengiamai susiduria su pirminiais – bet jokių būdu ne tikraisiais – visuo-menės interesais ir yra pasmerkta nuolatinei kovai su jais. (...) Su dėkingumu priimda-mi naujus mokslinės minties pasiekimus, kurie, be kita ko, padeda atskleisti teologinius paklydimus, ir priimdami mokslo metodus bei postulatus, teosofijos šalininkai iš po įvairių kultų nuolaužų bando surinkti brangius tiesos trupinėlius, glūdinčius kiekviena-me iš jų. Atmesdami stebuklą ir antgamtiškumo teoriją, jie siekia atsekti visų pasaulio religijų giminystę ir jų bendrumą su mokslu. (...) Ilgus šimtmečius Žmonija, ši „di-džioji varguolė“, iš tamsos šaukėsi vedančiųjų ir šviesos. Tarp augančio pertekliaus, kuris skatina grynai materialų progresą, ir mokslo laimėjimų, maitinančių intelektą, bet pasmerkiančių alkiui dvasią, Žmonija, miglotai nujausdama savo kilmę ir paskirtį, ilgesinga savo siela, kurią pakylėti gali tik dvasinė filosofija, atsisuko į Rytus. Kentė-dama nuo draskančio susiskirstymo, pavydo, neapykantos, ji ieško tvirtumo trokštamai vienybei, to metafizinio pagrindo, ant kurio patikimai galėtų augti jos aukščiausi socia-liniai idealai (...) Štai kam skirta teosofija.“

Praėjo penkeri su puse metų nuo tos dienos, kai HPB, niekam nežinoma rusų emi-grantė, išlipo į Jungtinių Valstijų krantą. Dabar ji išvyksta (į Indiją), kad niekada ne-begrižtų. Atrodo beveik neįtikėtina, kad per tokį trumpą laiko tarpą buvo padaryta tiek daug.

Skaitykite likusius
716 iš **736** puslapių,
įsigiję šią knygą

www.obuolys.lt

KITI KNYGŲ FORMATAI:

**Audio
knyga**

**Elektroninė
knyga**

Pirmą kartą lietuviškai – svarbiausia Teosofijos išminties knyga, kuri taps Jūsų vedliu pažinimo ir tobulėjimo kelyje

Slaptoji doktrina – teosofijos *magnum opus*, apjungiantis kosminę planetų ir žmonijos evoliuciją, taip pat mokslą, religiją ir mitologiją. Pirmą kartą išleistas 1888-aisiais, veikalas iki šių dienų išliko svarbiausiu tekstu visiems norintiems pažinti ir įminti Visatos dėsnius. J. Blavatskaja sugebėjo padaryti tai, kas neįmanoma – ji apjungė senąją Rytų *mahatmų* išmintį su modernaus pasaulio mokslais. Jos knygos įkvėpti prasidėjo XX a. *New Age* judėjimai. Šis kūrinys jau daugiau nei šimtmetį yra išsamus žinių šaltinis tiems, kurie nori peržengti įprastą suvokimo ribas ir prisiliesti prie Visatos išminties branduolio.

J. Blavatskaja perteikia teosofines tiesas apie Visatos ir Žmogaus egzistencijos prasmę bei vietą evoliucijos procese, aiškina savojo „aš“ suvokimo svarbą ir pateikia užuominų apie tai, kas mūsų laukia ateityje.

Senovės ir šiuolaikinio pasaulio paslaptis J. Blavatskaja atskleidžia per mokslo, religijos ir filosofijos prizmę. Nepaprastai daug keliavusi po pasaulį, kad pažintų pasaulio religijas,

J. Blavatskaja jose atrado išminties branduolį, kuris leidžia žmonijai išlikti. **Slaptoji doktrina** – tai tobulas žinių šaltinis tiems, kurie yra pasiruošę jį priimti ir suvokti.

Antrojoje iš dviejų **Slaptosios doktrinos** dalių, **Antropogenezeje**, aptariama tolesnė žmogaus raida; aiškinama, kaip vyksta proto įžiebimas, kaip žmonių sielos įsikūnija iš ankstesnių pasaulių, taip pat nagrinėjama vėlesnė ankstyvųjų rasių raida iki šių dienų bei nurodoma, koks bus tolesnis žmonijos vystymosi kelias, jei bus laikomasi pirminio sumanymo.

Iš Rusijos kilusi mokslininkė, religijos filosofė, orientalistė Jelena Blavatskaja laikoma šiuolaikinės teosofijos pradininke. Jos gyvenimas, mokymas ir raštai padarė didžiulę įtaką ne tik kelioms teosofų kartoms, bet ir visai šiuolaikinio pasaulio minties sklaidai. Dvasinė žmonijos vedle vadinamos J. Blavatskajos idėjas Lietuvoje skleidė filosofas, rašytojas, publicistas, kultūros veikėjas Vydūnas.

I TOMAS

IŠMINTIES KNYGA TIEMS, KURIE NORI PERŽENGTI ĮPRASTAS SUVOKIMO RIBAS

Jeigu jums patiko kolekcija „Du gyvenimai“, jus taip pat sudomins ir „Slaptoji doktrina“.

OBUOLYS

įkūnė 2004

fbobuolys.lt

ISBN 978-609-484-247-4

9 786094 842474

www.obuolys.lt

Knygos pigiau, įdomybes ir išnaikinti nemokamai

KITI FORMATAI:

Audioteka

Obuolys.lt

Elektroninė knyga

Vidinio viršelio dizainas © M. Štutienė

Šaltinis: knygos ir prekių